"STUDJI KRITIĊI": Giovanni Curmi, A. Cremona" — Ta' Ġużè Chetcuti. — Dar ta' San Ġużepp, Hamrun—1956.

Poplu li ma jipproduċi xejn intellettwalment hu poplu injorant, bla edukazzjoni u bla progress u għalhekk tista' ssejjaħlu poplu mejjet. Tas-sew li mill-popolazzjoni ċkejkna ta' Malta ma għandekx tistenna li jkollna ħafna letterati kbar bħal f'nazzjonijiet oħra fejn hemm il-miljuni, imma l-ftit għandek issibhom dejjem, ukoll f'poplu żgħir bħal tagħna.

Hawn Malta f'dawn l-aħħar għoxrin sena kellna ċaqliqa ġmielha li ħalliet frott sabiħ fil-letteraturi barranin, imma l-aktar fil-letteratura Maltija. Xi Maltin kitbu poeżiji bl-Ingliż mill-isbaħ. Oħrajn kitbu bit-Taljan, fosthom Govanni Curmi li — kif igħid Ġużè Chetcuti **"hu wieħed mill-ftit Maltin li żammew tixgħel it-torċa tat-tradizzjoni letterarja Taljana".**

L-akbar għadd ta' kittieba Maltin, f'dawn l-aħħar snin, tawna xogħlijiet tajbin bil-Malti, fosthom Ninu Cremona li, flimkien ma' Dun Karm, hu l-ixjeħ fost il-kittieba ħajjin. Bis-saħħa ta' dan il-qawmien letterarju l-poplu Malti beda jduq u japprezza l-qari ta' rumanzi, drammi, novelli, poeżiji u xogħlijiet oħra bil-Malti li xegħlu fih il-ħeġġa u l-imħabba għal-letteratura Maltija.

Imma flimkien mal-ħafna xogħlijiet letterarji hija meħtieġa l-kritika li turi l-preġji u n-nuqqasijiet f'kull għamla ta' kitba li toħroġ għad-dawl. U għalhekk il-kritika nfisha hija fergħa fil-letteratura ta' kull nazzjon. Ix-xogħlijiet kollha letterarji flimkien ma' l-istudji kritiċi tagħhom iridu jiġu f'idejn il-qarrej biex ikun jista' japprezza aħjar u jagħraf xogħol tajjeb minn ieħor inqas tajjeb jew bla valur letterarju, li minnhom hawn Malta — għax għad ma hawnx kritika biżżejjed — joħorġu ħafna.

Ġużè Chetcuti, li hu magħruf bħala wieħed fost l-aħjar poeti Maltin, raġa' tana "Studji Kritiċi" oħrajn, din id-darba dwar il-poeżiji bit-Taljan ta' Giovanni Curmi u dwar id-dramm ta' Ninu Cremona. Fl-ewwel studji kritiċi li kien ħareġ "Dwar il-Poeżija Maltija". Chetcuti kien wera li hu kritiku tajjeb li jaf jidħol fl-ispirtu tal-kitba li qiegħed jikkritika u li għandu sens għoli ta' bilanċ u ta' proporzjon, u fuq kollox kultura wiesgħa li mingħajrha ħadd ma jista' jippretendi li jidħol għax-xogħol iebes tal-kritika letterarja.

F'dawn l-istudji kritiċi li tana issa, nammiraw aħjar il-kwalitajiet ta' Chetcuti bħala kritiku aktar kolt u iżjed matur u għalhekk aktar adattat biex jagħtina xogħlijiet ta' kritika letterarja li għandna bżonnha ħafna. Dawk li ma kinux jafu bil-kitba tajba ta' Giovanni Curmi u ta' Ninu Cremona, jew kienu qraw ftit biss mix-xogħlijiet tagħhom, jagħmlu sewwa li jaqraw il-kitba ta' dawn iż-żewġ letterati Maltin u li mbagħad iqabblu l-fehma tagħhom ma' l-istudji kritiċi li tana dwarhom Ġużè Chetcuti.

D. F. C.

WERREJ TAS- SENA 1956

A. A.

L-Għassiesa ta' l-Iswar ... 114

Abela, Ġużi

Christian u Nisrani ... 55
Lura ... 56
Furioso ... 91
Waħdi ... 102
Gwienaħ ... 112

Agius, Mario

Lil Hija ... 113

Apap, Vic.

L-Amerikana ta' Villa d'Este ... 108

Aquilina, P.

Qatra Ilma ... 53

Barbara, Val. V., O.P.

Quddiem il-Madonna tal-Korin ... 38
Talba ta' Otmm ... 119

Borg Pantalleresco, Ċ., P.L.

Il-Milied it-Tajjeb ... 111

Camilleri, Dun Frans

Xenqet iż-Żgħożija ... 13

Caruana, Vincent

Siġġijiet ... 17

Cassar, C., M.D.

Doqqu ja Qniepen ... 5
Milied ... 102

Cassola, A.M., F.I.L.

"Christian" hu Nisrani ... 92

Chetcuti, Ġużè'

Giovanni Curmi, Poeta ... 6, 42
Il-Bniedem u Alla ... 59

Ciappara, Joseph M.

Għada ... 118

Cremona, A.

Multum in parvo ... 21
Is-Sunetti ta' G. Muscat-Azzopardi ... 68
Issa li Kbirt ... 104